

Cauza C-329/23**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

25 mai 2023

Instanța de trimitere:

Verwaltungsgerichtshof (Austria)

Data deciziei de trimitere:

9 mai 2023

Recurentă:

Sozialversicherungsanstalt der Selbständigen

Partea interesată:

Dr. W M

Obiectul procedurii principale

Dreptul securității sociale – Activitate independentă desfășurată într-un stat membru, într-un stat membru al SEE și într-o țară terță – Norme de coordonare – Competență

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebările preliminare

1) Într-o situație de fapt în care un cetățean al Uniunii își desfășoară concomitent activitatea profesională într-un stat membru al Uniunii Europene, într-un stat SEE-AELS (Liechtenstein) și în Elveția se aplică normele dreptului Uniunii privind determinarea dreptului aplicabil în domeniul securității sociale în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 883/2004 coroborat cu Regulamentul (CE) nr. 987/2009?

În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare:

2) Într-o asemenea situație, Regulamentul (CE) nr. 883/2004 coroborat cu Regulamentul (CE) nr. 987/2009 se aplică în așa fel încât aplicabilitatea dispozițiilor privind securitatea socială trebuie apreciată separat, pe de o parte, în raportul dintre statul membru al Uniunii Europene și statul SEE-AELS, și, pe de altă parte, în raportul dintre statul membru al Uniunii și Elveția, cu consecința că este necesar să se emită de fiecare dată un certificat separat privind dispozițiile aplicabile?

3) În situația în care se începe o activitate profesională într-un alt stat în care se aplică Regulamentul (CE) nr. 883/2004, se produce o schimbare a „situației relevante” în sensul articolului 87 alineatul (8) din regulamentul menționat, în condițiile în care nici din Regulamentul (CE) nr. 883/2004, nici din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 nu rezultă că această activitate ar determina o modificare a dispozițiilor aplicabile, iar activitatea este atât de ne semnificativă ca amploare încât venitul obținut este de numai aproximativ 3 % din veniturile totale?

În acest sens, este relevant dacă, în înțelesul celei de a doua întrebări, coordonarea în raporturile bilaterale trebuie să aibă loc separat, între, pe de o parte, statele în cauză de până acum și, pe de altă parte, între unul dintre statele în cauză până acum și „celălalt” stat?

Dispoziții de drept al Uniunii invocate

Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială

Regulamentul (CE) nr. 987/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială

Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familiile acestora care se deplasează în cadrul Comunității

Prezentare pe scurt a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 Partea interesată este cetățean austriac și liechtensteinian, are reședința în Austria și, în perioada care face obiectul procedurii (1 ianuarie 2017-31 martie 2018), desfășura în mod independent activitatea de medic în Austria, Liechtenstein și Elveția. El obținea aproximativ 19 % din veniturile sale în Austria, 78 % în Liechtenstein și 3 % în Elveția. Și-a început activitatea în Elveția la 1 ianuarie 2017. Anterior, pentru că avea reședința în Austria, el a fost supus, fără îndoială,

regimului de securitate socială austriac în conformitate cu articolul 14a alineatul (2) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71.

- 2 La 14 aprilie 2020, partea interesată a solicitat recurenteii, Sozialversicherungsanstalt (Casa de Asigurări Sociale), să îi emită un formular E 101 în conformitate cu Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 pentru perioada 1 ianuarie 2017-31 martie 2018, din care să rezulte că solicitantul este supus regimului de securitate socială austriac.
- 3 Sozialversicherungsanstalt a calificat cererea ca cerere de emitere a formularului A1 prevăzut de Regulamentul (CE) nr. 883/2004 coroborat cu Regulamentul (CE) nr. 987/2009 și a respins-o prin decizia din 21 octombrie, în motivarea căreia a reținut că deși Regulamentul (CE) nr. 883/2004 coroborat cu Regulamentul (CE) nr. 987/2009 se aplică în raport cu Liechtensteinul în temeiul Acordului privind SEE (sau Regulamentul [CEE] nr. 1408/71 în temeiul dispoziției tranzitorii a articolului 87 din Regulamentul [CE] nr. 883/2004), respectiv Regulamentul (CE) nr. 883/2004 coroborat cu Regulamentul (CE) nr. 987/2009 în raport cu Elveția în temeiul Acordului privind libera circulație încheiat între Uniunea Europeană și Elveția, pentru o coordonare europeană amplă lipsește un acord-cadru care să cuprindă deopotrivă statele Uniunii, statele SEE-AELS și Elveția. Activitățile părții interesate din perioada relevantă sunt supuse deci separat dispozițiilor legale din Austria, Liechtenstein și Elveția.
- 4 Partea interesată a contestat această decizie. Acțiunea a fost admisă de Bundesverwaltungsgericht (Tribunalul Administrativ Federal) prin hotărârea din 28 ianuarie 2022. Acesta a hotărât că părții interesate trebuie să i se emită, atât pentru activitatea sa din Liechtenstein, cât și pentru activitatea sa din Elveția, din perioada care face obiectul procedurii, un formular E 101 sau A1, din care să rezulte că în privința acestor activități se aplică regimul de securitate socială austriac.
- 5 În opinia Bundesverwaltungsgericht, partea interesată a fost supusă inițial, în mod neîndoielnic, regimului de securitate socială austriac; prin începerea activității în Elveția, este însă discutabil dacă dispozițiile relevante ale Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 sunt în continuare aplicabile. Totuși, nu este necesar un acord-cadru propriu. Situația de fapt privind „activitatea din Austria-Liechtenstein” se apreciază pe baza Acordului privind SEE, iar pentru situația de fapt privind „activitatea din Austria – Elveția” se aplică Acordul privind libera circulație.
- 6 În speță, potrivit Acordului privind SEE, se aplică dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 883/2004; partea interesată a fost supusă până acum, în temeiul dispozițiilor tranzitorii ale acestui regulament, prevederilor Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 în ceea ce privește activitatea pe care a desfășurat-o în paralel în Austria și Liechtenstein. Începerea activității în Elveția nu intră sub incidența Acordului privind SEE și nu determină schimbarea situației de fapt în înțelesul articolului 87 alineatul (8) din Regulamentul (CE) nr. 883/2004. În privința activității desfășurate în paralel în Austria și Liechtenstein, părții interesate trebuie

să i se emită, așadar, la fel ca până acum, un certificat E 101, din care să rezulte că este supusă regimului de securitate socială austriac.

- 7 Potrivit Acordului privind libera circulație, activitățile desfășurate în paralel în raportul dintre Austria și Elveția trebuie apreciate în conformitate cu articolul 13 din Regulamentul (CE) nr. 883/2004. Deoarece activitatea a fost desfășurată în cea mai mare parte în Austria (statul membru de reședință), și activitatea din Elveția este supusă regimului de securitate socială austriac.
- 8 Împotriva acestei hotărâri, Sozialversicherungsanstalt a introdus recurs la Verwaltungsgerichtshof (Curtea Administrativă, Austria). Acesta a susținut că se ridică problema privind interacțiunea, în speță, dintre Regulamentul (CE) nr. 883/2004, Regulamentul (CE) nr. 987/2009 și Regulamentul (CEE) nr. 1408/71. A mai arătat că aprecierea Bundesverwaltungsgericht este greșită, pentru că dispozițiile de drept al Uniunii nu sunt aplicabile în raportul dintre cele trei state implicate. Dimpotrivă, activitățile părții interesate sunt supuse separat dispozițiilor legale din Austria, Liechtenstein și Elveția.
- 9 În replică, partea interesată a arătat că decizia Bundesverwaltungsgericht este corectă în ultimă analiză și că situația de fapt nu trebuie separată în raportul Austria-Liechtenstein și raportul Austria-Elveția. Aspectul dacă se aplică regimul de securitate socială austriac sau liechtensteinian este relevant numai în raportul dintre Sozialversicherungsanstalt din Austria și autoritățile liechtensteiniene. Nu este necesar un acord-cadru și nu se poate întrevădea de ce în lipsa unui asemenea acord nu s-ar putea aplica Regulamentul (CE) nr. 883/2004. Este vorba despre o chestiune ce ține de Acordul privind SEE și anexele la acesta și, prin urmare, de Regulamentul (CE) nr. 883/2004, fapt ce determină aplicarea Regulamentului (CEE) nr. 1408/71.
- 10 Ea arată de asemenea că nu există o situație de fapt clasică ce implică o țară terță, deoarece ambele regulamente menționate se aplică de asemenea în raport cu Liechtensteinul și cu Elveția (în aceasta din urmă, în temeiul Acordului privind libera circulație). Ar fi paradoxală eludarea în Austria a dreptului aplicabil obligatoriu din cauza relației bilaterale dintre Elveția și Liechtenstein. Aplicarea Regulamentului (CE) nr. 883/2004 nu depinde nici de existența unui acord-cadru. Întrucât nici situația relevantă nu a fost modificată prin activitatea din Elveția (venitul obținut aici reprezentând 3 % din veniturile totale), în perioada în discuție se aplică regimul de securitate socială austriac.

Prezentare pe scurt a motivelor trimiterii preliminare

- 11 Pentru statele membre ale Uniunii, chestiunea privind dispozițiile de securitate socială aplicabile pentru cetățenii care lucrează în mai multe state este reglementată prin Regulamentul (CE) nr. 883/2004 coroborat cu Regulamentul (CE) nr. 987/2009. Prin intermediul unor acorduri, bunăoară Acordul privind SEE sau Acordul privind libera circulație încheiat între Uniunea Europeană și Elveția, acest regim de coordonare din dreptul Uniunii a fost declarat aplicabil și în raport

cu alte state. Niciunul dintre aceste acorduri nu prevede vreun temei pentru includerea în coordonare a resortisanților unor state terțe și nu există nici o reglementare privind coordonarea în raport cu un alt acord dat și nici un acord general care să cuprindă atât statele membre ale SEE, cât și Elveția.

Cu privire la prima și la a doua întrebare

- 12 Întrucât nu există un astfel de acord general, Bundesverwaltungsgericht consideră că este necesar ca Acordul privind SEE și Acordul privind libera circulație să fie avute în vedere separat și că trebuie emise două certificate separate privind normele de securitate socială aplicabile, respectiv în raportul Austria-Liechtenstein, pe de o parte, și în raportul Austria-Elveția, pe de altă parte.
- 13 În opinia părții interesate, raportul Austria-Liechtenstein trebuie de asemenea apreciat separat, în timp ce raportul Austria-Elveția nu trebuie analizat în acest caz.
- 14 Sozialversicherungsanstalt consideră că în acest caz nu trebuie să aibă loc coordonarea în temeiul Regulamentului (CE) nr. 883/2004 coroborat cu Regulamentul (CE) nr. 987/2009.
- 15 Modul în care a procedat Bundesverwaltungsgericht pare să nu fie compatibil cu obiectivul regimului de coordonare, respectiv de a determina un singur drept aplicabil într-o perioadă dată pentru fiecare persoană. Acest principiu al unicității sugerează de asemenea că stabilirea dispozițiilor aplicabile în temeiul regimului de coordonare nu are loc în considerarea activității, ci a persoanei. Emiterea a două certificate diferite E 101 sau A1 pentru aceeași persoană și aceeași perioadă nu poate fi astfel avută în vedere de la bun început.
- 16 În acest caz, cele două luări în considerare separate ale Bundesverwaltungsgericht au doar întâmplător ca rezultat aplicarea dispozițiilor de drept austriac. Într-o situație de fapt ușor modificată, dacă se iau în considerare separat numai relațiile bilaterale s-ar putea ajunge la aplicarea concomitentă a legislațiilor a două state diferite. În cele din urmă, și abordarea părții interesate ar duce la acest rezultat. Astfel, dacă în raport cu Elveția ar apărea un litigiu privind prevederile aplicabile, ar trebui să se ia o decizie care ar putea intra în conflict cu constatarea privind dispozițiile aplicabile în raport cu Liechtensteinul.
- 17 Un asemenea rezultat poate fi evitat numai dacă, pe baza Acordului privind SEE și al Acordului privind libera circulație, din aplicarea regimului de coordonare al Uniunii s-ar concluziona că într-o situație trilaterală, cum este prezenta, coordonarea trebuie să aibă loc în comun între toate statele, iar nu separat pentru respectivele situații de fapt bilaterale. În lipsa unui acord general, nu pare să existe niciun temei juridic pentru aceasta.
- 18 Instanța de trimitere consideră că pentru aceste motive, în speță, normele de coordonare din dreptul Uniunii nu sunt aplicabile nici indirect, nici direct. Aceasta

nu înseamnă însă că prin acordul cu Elveția se eludează aplicarea regimului de coordonare în raportul Austria-Liechtenstein, deoarece acordul nu conține dispoziții care s-ar opune aplicării Regulamentului (CE) nr. 883/2004. Dimpotrivă, neaplicabilitatea lor rezultă din faptul că nici regulamentul, nici acordul nu reglementează o situație de fapt trilaterală, iar luarea în considerare separat și aplicarea acestui regulament la situațiile de fapt bilaterale sunt contrare principiului unicității.

- 19 Întrucât interpretarea instanței de trimitere nu se impune cu o asemenea evidență încât să nu lase loc niciunei îndoieli rezonabile, este necesar să solicite o decizie preliminară cu privire la primele două întrebări.

Cu privire la a treia întrebare

- 20 Dacă Regulamentul (CE) nr. 883/2004 este aplicabil în speță, se ridică întrebarea cum se interpretează dispoziția tranzitorie a articolului 87 alineatul (8).
- 21 Până la începerea activității sale în Elveția, pentru că avea reședința în Austria, partea interesată a fost supusă, fără îndoială, regimului de securitate socială austriac, în conformitate cu articolul 14a alineatul (2) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71. Regulamentul (CE) nr. 883/2004 nu conține nicio dispoziție echivalentă. Dimpotrivă, potrivit articolului 13 alineatul (2) din acesta, în cazul desfășurării unei activități independente în mai multe state membre, se aplică dispozițiile statului membru de reședință numai atunci când o parte substanțială a activității se desfășoară în acest stat membru; în caz contrar, sunt aplicabile dispozițiile statului membru unde este situat centrul de interes al activităților. Această dispoziție ar determina, de fapt, aplicarea în speță a regimului de securitate socială liechtensteinian, însă, în temeiul dispoziției tranzitorii a articolului 87 alineatul (8) din Regulamentul (CE) nr. 883/2004, s-a aplicat mai întâi dreptul austriac. Începerea unei activități independente suplimentare într-un alt stat membru în care se aplică regimul de coordonare, în care se obține 3 % din veniturile totale, nu ar determina, în domeniul de aplicare al Regulamentului (CEE) nr. 1408/71, competența altui stat, întrucât, potrivit articolului 14a alineatul (2) din acest regulament, este relevant numai statul de reședință, atât timp cât în acesta se desfășoară o parte a activității. În domeniul de aplicare al Regulamentului (CE) nr. 883/2004, nici o activitate atât de restrânsă nu putea determina modificări în privința aplicării dispozițiilor statului membru de reședință în care se desfășoară o parte substanțială a activității.
- 22 În aceste condiții, ar trebui să se considere că nu s-a schimbat „situația relevantă” în sensul articolului 87 alineatul (8) din Regulamentul (CE) nr. 883/2004, în cazul în care activităților independente desfășurate deja li se adaugă numai o activitate independentă nesemnificativă, desfășurată într-un alt stat (care nu este statul de reședință), în care se aplică regimul de coordonare, pentru că acest lucru este neesențial pentru determinarea dispozițiilor aplicabile, atât din perspectiva Regulamentului (CE) nr. 883/2004, cât și a Regulamentului (CEE) nr. 1408/71.

- 23 Totuși, se poate de asemenea argumenta că desfășurarea unei alte activități într-un alt stat în care se aplică regimul de coordonare constituie în orice caz o schimbare a situației relevante, deoarece în coordonare poate fi acum un alt stat, chiar dacă acest lucru nu ar duce la o modificare a competenței. Dacă se ține seama de această opinie, se ridică întrebarea dacă o activitate atât de ne semnificativă cum este cea din speță este aptă să schimbe situația relevantă.
- 24 Totuși, dacă aplicarea normelor de securitate socială în raportul dintre două state ale SEE ar trebui apreciată separat de situația de fapt care există în raport cu Elveția, la aprecierea raportului dintre statele membre ale SEE, începerea unei activități în Elveția nu ar trebui să aibă nicio importanță de la început. Prin urmare, în opinia instanței de trimitere, care coincide cu opinia Bundesverwaltungsgericht, aceasta nu poate schimba situația relevantă în sensul articolului 87 alineatul (8) din Regulamentul (CE) nr. 883/2004.
- 25 Pentru că nu este suficient de clar nici răspunsul la această întrebare și nici la subîntrebarea aferentă, se solicită o decizie preliminară din partea Curții.

DOCUMENT DELIBERÉ